

Seznamte se s autorem Karel Jaromír Erben

Dalo by se říct, že Erbenovy básně jsou (zvláště ve školním prostředí) nesmrtelné.

I když vás třeba zrovna literatura moc nezajímá, je velmi pravděpodobné, že první verše některých básní z *Kytice* budete znát. Pojďme to zkusit... Tak třeba...

Na topole nad jezerem,
seděl vodník pod večerem,
"Svíť, _____, svíť,
ať mi _____ níť."

Okolo lesa pole lán,
hoj jede, jede z lesa _____,
na vraném bujném jede _____,
vesele _____ zvoní,
jede sám a sám.

MEDAILONEK

Karel Jaromír Erben (1811–1870) představuje jednu z hlavních osobností fáze dovršení **národního obrození** a českého **romantismu**. Dnes je známý zejména svou básnickou sbírkou *Kytice*, nicméně byl i **historikem** a archivářem města Prahy.

Ve videu zazní informace, že Erben byl přední český slavista. Dohledejte, co tento termín znamená. **pozor, slavista ≠ slávista** 😊

Tak co? Doplnili jste vynechaná místa správně?

Co už víte o Erbenovi a o *Kytici*? Zapište si postřehy a společně je sdílejte.

Podívejte se na video o Erbenově *Kytici*. Na základě informací v něm rozhodněte o platnosti těchto tvrzení. Pokud půjde o nepravdu, poznamenejte si vedle správnou odpověď.

Video: [Erbenova Kytice s ilustracemi Mily Fürstové](#)

ANO - NE	Erben se řadí mezi přední autory směru realismu.
ANO - NE	Jeho <i>Kytice</i> vyšla v polovině 20. století.
ANO - NE	Kniha hned po vydání nebyla nijak zvlášť úspěšná.
ANO - NE	<i>Kytice</i> vyšla v mnoha vydáních, dokonce i ve verzi komiksu.
ANO - NE	Podle Erbenových děl dosud nebyl natočen žádný film.
ANO - NE	Erben pracoval rovněž jako historik a archivář.

Autor: Lucie Vejšická

Toto dílo je licencováno pod licencí Creative Commons [CC BY-NC 4.0].

Licenční podmínky navštivte na adrese [<https://creativecommons.org/choose/?lang=cs>].

Erbenova Kytice byla mnohokrát inspirací pro jiná umělecká díla, ať už jde o film, divadlo či výtvarné umění. Nechte si pár z nich doporučit:

Už od 70. let 20. století se hraje v divadle Semafor dnes již legendární představení Kytice v podání Jiřího Suchého. Stále oslovuje všechny generace, možná i proto, že text je vtipně aktualizován (je to parodie) a je hudebně doprovázeno.

Režisér F. A. Brabec natočil v roce 2000 film Kytice podle vybraných balad z této sbírky.

Video: [Představení Kytice v Národním divadle](#)

V Národním divadle se hraje představení Kytice v režii dua SKUTR. Takhle moderně a vizuálně originální klasiku v divadle jen tak nezhlednete! Představení bývá beznadějně vyprodané, ale podívejte se alespoň na video o inscenaci.

PRÁCE S TEXTEM

Polednice

U lavice dítě stálo,
z plna hrdla křičelo.
"Bodejž jsi jen trochu málo,
ty cikáně, mlčelo!

„„Dej sem dítě!““ – „Kriste pane!
Odpusť hříchy hříšnici!“
Div že smrt ji neovane,
Ejhle tuť – Polednici!

Poledne v tom okamžení,
táta přijde z roboty:
a mně hasne u vaření
pro tebe, ty zlobo, ty!

Ke stolu se plíží tiše
Polednice jako stín:
Matka hrůzou sotva dýše,
Dítě chopíc na svůj klín.

Mlč! hle husar a kočárek -
hrej si! - tu máš kohouta!" -
Než kohout, vůz i husárek
bouch, bác! letí do kouta.

A vinouc je, zpět pohlíží –
Běda, běda dítěti!
Polednice blíž se plíží,
Blíž – a již je v zápětí.

A zas do hrozného křiku –
„I bodejž tě sršeň sám - !
Že na tebe nezvedníku,
Polednici zavolám.

Již ztahuje po něm ruku –
Matka tisknouc ramena:
„Pro Kristovu drahou muku!“
Klesá smvslů zbavena.

Pojď si proň, ty Polednice,
Pojď, vem si ho zlostníka!“ –
A hle, tu kdos u světlice
Dvěře zlehka odmyká.

Tu slyš: jedna – druhá – třetí –
Poledne zvon udeří;
Klika cvakla, dvěře letí –
Táta vchází do dveří.

Malá, hnědá, tváří divé
Pod plachetkou osoba;
O berličce, hnáty křivé,
Hlas – vichřice podoba.

Ve mdlobách tu matka leží,
K ňadrám dítě přimknuté:
Matku zkršil ještě s těží,
A však dítě – zalknuté.

Vyberte si jeden z úkolů a vypracujte ho do sešitu.

- přepište báseň do prózy
- nakreslete ilustraci k básni
- zinscenujte na základě básně scénku
- napište dopis matce z básně, ve kterém budete reagovat na danou situaci
- představte si, že by báseň neobsahovala poslední sloku a vymyslete jí alternativní závěr

Autor: Lucie Vejšická

Toto dílo je licencováno pod licencí Creative Commons [CC BY-NC 4.0].

Licenční podmínky navštivte na adrese [<https://creativecommons.org/choose/?lang=cs>].